

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: Mettälä, M. & Äimälä, A-M. (2017) Maailma on kännykässä. Teoksessa Jouni Tuomi & Anna-Mari Äimälä (toim.) Viisaat valinnat – tietoa, tukea, ohjausta. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Raportteja 93, 114-117.

URL:

<http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/B/93-Viisaat-valinnat-tietoa-tukea-ohjausta.pdf>

I 4 MAAILMA ON KÄNNYKÄSSÄ

Anna-Mari Äimälä, THM, kättilötyön lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu
Marika Mettälä, TtM, hoito- ja kättilötyön lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

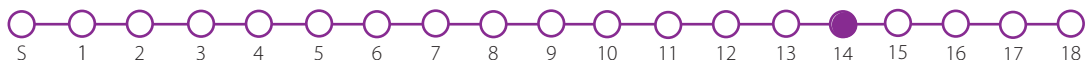
VIVA-HANKKEEN TAVOITTEENA on viedä ajankohtaista ja tutkittua tietoa sinne, missä asiakkaat ovat, myös syrjäytymisen uhan alla oleville asiakkaille. ViVa-hanke tavoittelee sitä, että nuoret ja nuoret aikuiset pystyisivät muodostamaan toiveensa ja ajatuksensa seksuaali- ja lisääntymisterveydestään ja synnyttämisestä luotettavasta lähteestä saamaansa oikean ja ajankohtaisen tiedon perustalle.

Tieto internetissä on helposti ja nopeasti saatavilla. Lähes jokaisella on mahdollisuus hakea tarvitsemansa tieto netistä ja jakaa oma tieto ja kokemus netissä toisille. Ongelmalliseksi tämän tekee se, että tiedon oikeellisuutta ja aitoutta ei ole välissä kukaan varmistamassa. ViVa-hanke loi sivuston, jossa oikea, ajankohtainen ja tutkittuun tietoon perustuva tieto on koottuna erilaisille kuluttajille sopivaan ja puhuttelevaan muotoon.

ABSTRACT

The purpose of the ViVa -project is to take current and researched information to customers wherever they are, including customers that are under the threat of exclusion. The ViVa -project reaches to ensure that the young and young adults are able to form their own wishes and thoughts regarding their sexual and reproductive health and childbirth. These need to be based on correct and timely knowledge.

Information on the Internet is easily and quickly available. Almost everyone has the opportunity to search the information they need on the net and share their own information and experience online on others. The problem is that the truth and the authenticity of the information cannot be secured. The ViVa -project created a site where right, timely and knowledge-based information is gathered in a form that is suitable and influential to various consumers.

JOHDANTO

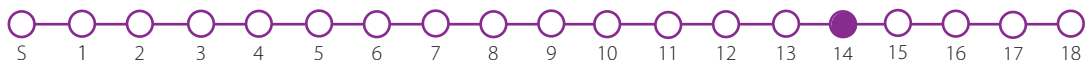
ViVa – Viisaat valinnat hankkeessa luvattiin viedä SELI eli seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävää tietoa sinne, missä asiakkaat ovat. Projektin alkumetreillä selvisi, että hedelmällisessä iässä olevat käyttävät älylaitteita ensisijaisena tiedonlähteenään.

Hedelmällisessä iässä olevista 16–44 vuotiaista suomalaisista 97–95 % käyttää internetiä päivittäin, ja 93–92 % käyttää sitä langattomassa yhteydessä matkapuhelimella (Tilastokeskus 2016). Käyttäjät ovat kaikenikäisiä, miehiä, naisia, nuoria ja kaikista sosiaaliryhmistä. Nettisivustojen kautta etsitään yhä enenevässä määrin terveystietoa. Tilastollisesti naiset ovat yleisesti ottaen hieman ahkerampia terveystiedon hakijoita kuin miehet. Eniten terveystietoa hakevat 26–34-vuotiaat, terveystensä hyväksi kokevat, korkeasti koulutetut naiset. Voidaan sanoa, että internet edistää tasa-arvoa tiedon saannissa, mutta samalla on pitkään oltu huolissaan tiedon luotettavuudesta. Jääkö luotettavuuspohtinta itse kunkin tehtäväksi, vai voiko tavoitteena olla, että tietoa jakava sivusto voidaan luokitella luotettavaksi?

KYSYimme NUORILTA

TAMKissa toteutuu vuosittain InnoEvent tapahtuma, jossa opiskelijat työskentelevät innovatiivisesti viikon ajan sovittujen teemojen pohjalta moniammatillisissa ryhmissä. Ensimmäisen projektivuoden 2015 syksyllä ViVa-hanke antoi InnoEventiin toimeksiantajana kaksi teemaa: Normaalisynnytys haluttavaksi ja Miten oikeaa tietoa seksuaaliterveydestä saadaan nuorten ulottuville ja käyttöön? Molemmissa teemoissa työskenteli yli 50 opiskelijaa pienryhmissä. Saimme runsaasti ideoita ja oivalluksia. Keskustelut nuorten kanssa avasivat meille, kuinka vähän näistä asioista on oikeaa tietoa. Nämä yli 100 nuorta olivat täsmälleen hankkeen kohderyhmää.

Opiskelijoiden tuotoksissa toistui muutama asia selvästi. Seksuaaliterveyteen, sen suojeluun ja normaalisynnytykseen liittyvistä asioista on iso, systemaattinen tiedon puute. Ratkaisuksi tuotoksissa esitettiin, että tietoisuutta lisätään nuorille sopivalla, uudella tavalla. Koska tieto haetaan netistä ja netti on kännykässä, tieto pitää olla koottuna yhteen paikkaan. Lisäksi tiedon pitää olla luotettavaa, helposti saatavilla, aina mukana ja heti (yöllä, lomalla) käytössä. Tuotoksissa ehdotettiin tehtäväksi mobiilisovellus, jonka

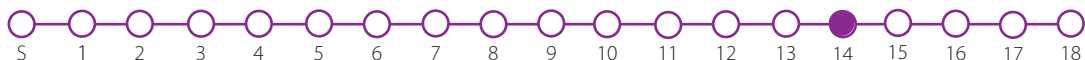

sisältäisi tietopaketteja, opetusvideoita, asiantuntijajuttuja, testejä ja pelejä. Isille toivottiin omaa osiota. Käyttöön pitää saada somea ja grafiikkaa käyttöystävällisyyden ja visualisoinnin takia. Se, mitä tarjotaan, pitää olla kevyttä ja sopivasti suunniteltu erilaisille käyttäjäprofiileille/kuluttajille.

Totesimme InnoEventin tuotosten jälkipuinnissa, että opiskelijoiden vahva sanoma resonoi projektitiimin suunnitelmien kanssa ja antoi niihin raikasta varmuutta. Ajatus kännykässä toimivasta SELI-sivustosta oli hedelemöitetty ja rikastettu nuorten autenttisella ymmärryksellä. ViVa-sivustoa alettiin kehittää vauhdilla. Koska kohderyhmä hakee sekä tutkimusten että nuorten kokemuksen mukaan tiedon netistä, useimmiten älypuhelimesta, tässä hankkeessa tutkittu tieto viedään sinne, mistä sitä haetaan. Monet InnoEventissä tuotetut ideat vahvistivat ja täsmensivät, mitä hankkeen pitää tuottaa.

Opiskelijat kiteyttivät myös ensimmäisenä tärkeän oivalluksen: synnytykseen valmentautuminen alkaa heti, kun raskaudesta on positiivinen. Vanhemmilla on odotuksia raskauden ja tulevaisuuden suhteen. Koska järjestelmä tarjoaa synnytysvalmennuksen vasta raskauden loppupuolella, jää vanhemmille runsaasti aikaa oppia asia somesta, jolloin tieto värityy yksittäisten synnytyskokemusten kautta. Lisäksi positiivinen informaation odotus muuttuu nopeasti turhautumiseksi, mikäli vanhemmilla ei ole tilaisuutta keskustella asiantuntijan kanssa tai mahdollisuutta löytää asiantuntijoiden tuottamaa oikeata tietoa helposti netistä.

Hankkeen muissa erilaisissa selvityksissä oli jo tullut esiin, että tieto, mikä tukee raskautta ja synnytysvalintoja, haetaan joka tapauksessa netistä, usein jo ennen ensimmäistäkin neuvolakäyntiä. Järjestelmän tarjoama valistus tulee auttamatta liian myöhään, ja se ei enää muuta vertaistuen avulla muodostettuja käsityksiä. Synnyttämään tullessa on useilla synnyttäjillä suhteellisen hatarat perustiedot synnyttämisestä, mutta varmat mielipiteet siitä, miten hän haluaa ja olettaa synnytyksensä menevän. Hämmennystä lisää ammattilaisilta saatu ristiriitainen tieto.

LUOTETTAVAA NETTITIETOA KAIVATAAN

ViVa-hankkeessa tehtiin linjaus, että ihmisillä on oikeus saada luotettavaa tietoa hedelmällisyydestä ja sitä uhkaavista sekä suojelevista tekijöistä, jotta he voivat tehdä tietoisia tulevaisuusvalintoja. Nuoret ovat huolissaan siitä, onko netistä löytyvä tieto luotettavaa. ViVa nettisivuston luotettavuutta on varmistettu monella tapaa. Tiedonkäsittelystä vastaavat alan ammattilaiset. Yksittäiset uutisoinnit eivät sivustolle pääse, tieto on laajempaan näyttöön perustuvaa ja sitä muokataan koko ajan tiedon uudistuessa. Ulkopuoliset eivät voi lisätä tietoa sivustolle ja chat-mahdollisuutta ei haluttu avata, juuri luotettavuuden ja laadun varmistamiseksi.

Vaikka tieto on muokattu helposti ja nopeasti luettavaan muotoon, popularisoiden ja keventäen, se perustuu näyttöön ja tutkittuun tietoon ja lähteet on ilmoitettu. Sivuston käyttäjien yksityisyyttä kunnioitetaan. Ainoa tieto, mitä sivuston kävijöistä jää näkyviin, on vierailujen määrä sivustoilla. Kävijää ei siis pysty yksilöimään. Seksuaali- ja lisääntymisterveys sisältää paljon intiimiä tietoa, jota mielellään tutkitaan rauhassa yksin. Mobiilisovellus antaa siihen mahdollisuuden.

Nuorten oma ääni löytyy mm. vlogeista. Nuoret antoivat hankkeelle ideoita ja hanke antoi heille tilaisuuden ja alustan toteuttaa ideoitaan. Koko projektin ajan kaikki tuotteet kävivät koekäytössä nuorilla ja nuorilla aikuisilla.

LÄHTEET

STV 2016. Suomen virallinen tilasto: Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö [verkojulkaisu]. ISSN=2341-8699. 2016. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 9.4.2017]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2016/sutivi_2016_2016-12-09_tie_001_fi.html

Leppänen A., Leskinen E. & Tuomi J. 2017. Nuorten aikuisten asenteet seksuaali- ja lisääntymisterveyttä kohtaan. Teoksessa J. Tuomi & A-M. Äimälä (toim.) Viisaat valinnat – terveenä raskaaksi, hyvä synnytys. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 21. Tampere: TAMK, 53–60.

